



ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 19-06-2019

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/1426-2/19-06-2019

Α Π Ο Φ Α Σ Η 19/2019

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την 15-5-2019 και ώρα 10:00 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Αναπληρωτής Πρόεδρος, Γ. Μπατζαλέξης, κωλυομένου του Προέδρου της Αρχής, Κ. Μενουδάκου, τα τακτικά μέλη της Αρχής Κ. Λαμπρινουδάκης και Χ. Ανθόπουλος και το αναπληρωματικό μέλος της Αρχής Π. Ροντογιάννης, ως εισηγητής, σε αντικατάσταση του τακτικού μέλους Αντ. Συμβώνη, ο οποίος, αν και εκλήθη νομίμως εγγράφως, δεν παρέστη λόγω κωλύματος. Παρόντες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν οι Γ. Παναγοπούλου και Κ. Λιμνιώτης, ειδικοί επιστήμονες ελεγκτές, ως βοηθοί εισηγητή, οι οποίοι αποχώρησαν μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης και η Ε. Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Υπεβλήθη στην Αρχή η με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1426/22-02-2019 καταγγελία της Α σχετικά με αποστολή ανεπιθύμητων μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με σκοπό την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα. Η καταγγέλλουσα έλαβε στις 20-02-2019 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με το οποίο ο καταγγελλόμενος Β προωθεί την υποψηφιότητά του στις προσεχείς Ευρωεκλογές.

Στη συνέχεια η καταγγέλλουσα στις 20-02-2019 απευθύνθηκε στον

καταγγελλόμενο με ηλεκτρονικό μήνυμα με περιεχόμενο «Σας παρακαλώ όπως μου γνωστοποιήσετε άμεσα από πού βρήκατε την ηλεκτρονική μου διεύθυνση, διότι πρόκειται για παράβαση των προσωπικών μου δεδομένων δεδομένου ότι ουδέποτε έχω δηλώσει τα στοιχεία μου σε καμία κομματική παράταξη».

Ο καταγγελλόμενος απάντησε στις 21-02-2019 ως εξής: «Σχετικά με την ερώτησή σας, το mail σας βρίσκεται αναρτημένο δημόσια σε ιστοσελίδες που διαχειρίζονται οι Δικηγορικοί Σύλλογοι και η Ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων. Αν δεν επιθυμείτε να λαμβάνετε ενημερώσεις σχετικά με την υποψηφιότητά μου, μπορείτε να ζητήσετε (μέσω απάντησης στο παρόν mail) τη διαγραφή της ηλεκτρονικής σας διεύθυνσης από τη λίστα παραληπτών μου, κατά τις διατάξεις του Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και ειδικότερα του άρθρου 18.»

Η καταγγέλλουσα επανήλθε στις 21-02-2019 με το ακόλουθο μήνυμα: «Η ηλεκτρονική μου διεύθυνση είναι αναρτημένη στις εν λόγω ιστοσελίδες βάσει της δικηγορικής μου ιδιότητας και μόνο και η χρήση του άπτεται καθαρά και μόνο σε ό,τι αφορά την ιδιότητα μου αυτή. Η μαζική χρήση των ηλεκτρονικών διευθύνσεων εμού και των συναδέλφων μου από μέρους σας για ψηφοθηρικούς λόγους δεν συνάδει σε καμία περίπτωση με τον σκοπό για τον οποίο έχουν αναρτηθεί και συνιστά παράνομη όχληση. Καλό θα ήταν οι νομικοί σας σύμβουλοι να είναι πιο προσεκτικοί σε αυτά και πόσω μάλλον δε όταν πρόκειται για συναδέλφους... κι ίσως να έριχναν και μία πιο προσεκτική ματιά στον GDPR και δη στο άρθρο 6 περί σύννομης χρήσης βάσει του σκοπού για τον οποίον έχουν συλλεχθεί...»

Στο κείμενο της καταγγελίας προς την Αρχή η καταγγέλλουσα αναφέρει επιπλέον τα εξής: «Θεωρώ απαράδεκτο να χρησιμοποιούνται στοιχεία επικοινωνίας που είμαι υποχρεωμένη να αναρτήσω βάσει της δικηγορικής μου ιδιότητας και για τον σκοπό άσκησης αυτής να χρησιμοποιούνται κατ' αυτόν τον τρόπο για ψηφοθηρικούς, εμπορικούς ή προσωπικής προώθησης λόγους. Είναι πρόδηλο άλλωστε από τους συγκεκριμένους ιστότοπους στους οποίους βρίσκονται τα στοιχεία αυτά, ότι είναι αναρτημένα για επαγγελματικούς λόγους και μόνον και όχι για χρήση από οιονδήποτε για οποιονδήποτε λόγο, άλλως εγώ -όπως και κάθε άλλος συνάδελφος- θα έπρεπε να ασχολούμαστε με τη διαγραφή και τη διαλογή όλων αυτών των άσχετων ηλεκτρονικών μηνυμάτων, τα οποία ουδεμία σχέση έχουν με τη δικηγορική μας ιδιότητα. Θα ήθελα επίσης να επισημάνω πως στις προηγούμενες εκλογές εξαιτίας της αντίστοιχης πρακτικής του καταγγελλομένου από άλλους υποψηφίους, η ηλεκτρονική μου διεύθυνση είχε κατακλυστεί από παρόμοια άσχετα ηλεκτρονικά μηνύματα, τα οποία με

αποσπούσαν από την εργασία μου και προς αποφυγή επανάληψης του φαινομένου αυτού, οδηγούμαι στην καταγγελία αυτή. Τέλος, θεωρώ παράνομη τη χρήση της ηλεκτρονικής μου διεύθυνσης στη λίστα παραληπτών του καταγγελλομένου (όπως αναφέρει ο ίδιος στο mail του) για την οποία ουδέποτε συναίνεσα ή έδειξα οποιοδήποτε ενδιαφέρον. Για ποιον λόγο θα πρέπει να απεγγραφώ από μία λίστα -όπως με προτρέπει ο ίδιος- στην οποία ουδέποτε ενεγράφη; Σας παρακαλώ πολύ όπως επιληφθείτε του θέματος άμεσα, πριν η πρακτική αυτή παγιωθεί εις βάρος όλων των συναδέλφων.»

Η Αρχή με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1426-1/01-04-2019 έγγραφο κάλεσε τον καταγγελλόμενο να παραστεί στη συνεδρίαση του Τμήματος της Αρχής την Τετάρτη 10-04-2019. Ο καταγγελλόμενος κατέθεσε με το Γ/ΕΙΣ/2688/09-04-2019 αίτημα αναβολής, το οποίο εξετάστηκε κατά τη συνεδρίαση της 10-04-2019 και αποφασίστηκε αναβολή της για τις 17-04-2019. Στη συνεδρίαση της 17-04-2019 παρέστη ο καταγγελλόμενος και ο πληρεξούσιος δικηγόρος του Παύλος Μαρινάκης. Αφού αναπτύχθηκαν προφορικά οι απόψεις των παρισταμένων, στη συνέχεια υπεβλήθη εκ μέρους του καταγγελλόμενου το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3216/06-05-2019 υπόμνημα.

Στο υπόμνημα αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι το συγκεκριμένο περιστατικό αφορά μεμονωμένη περίπτωση, ενώ επίσης η ηλεκτρονική διεύθυνση της καταγγέλλουσας είναι δημοσιευμένη στο διαδίκτυο. Περαιτέρω, στο μήνυμα υπήρχαν τα στοιχεία του αποστολέα, καθώς και ο τρόπος διαγραφής από τη λίστα παραληπτών. Επίσης, ικανοποιήθηκε το δικαίωμα πρόσβασης και αντίρρησης που άσκησε η καταγγέλλουσα.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, την ακροαματική διαδικασία και αφού άκουσε τον εισηγητή και τους βοηθούς εισηγητή, οι οποίοι αποχώρησαν μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, μετά από διεξοδική συζήτηση

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρ. 4 στοιχ. 7 του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (εφεξής, Κανονισμός), ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται *«το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»*.

2. Το ζήτημα της πραγματοποίησης μη ζητηθεισών επικοινωνιών με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς, ρυθμίζεται στο άρθρο 11 του ν. 3471/2006 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, μία τέτοια επικοινωνία επιτρέπεται μόνο εφόσον ο συνδρομητής συγκατατεθεί εκ των προτέρων ρητώς. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρ. 11 παρ. 3 του ν. 3471/2006, τα στοιχεία επαφής ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποκτήθηκαν νομίμως, στο πλαίσιο της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή άλλης συναλλαγής, μπορούν να χρησιμοποιούνται για την απευθείας προώθηση παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών του προμηθευτή ή για την εξυπηρέτηση παρόμοιων σκοπών, ακόμη και όταν ο αποδέκτης του μηνύματος δεν έχει δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεσή του, υπό την προϋπόθεση ότι του παρέχεται κατά τρόπο σαφή και ευδιάκριτο η δυνατότητα να αντιτάσσεται, με εύκολο τρόπο και δωρεάν, στη συλλογή και χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών του στοιχείων και αυτό κατά τη συλλογή των στοιχείων επαφής, καθώς και σε κάθε μήνυμα, σε περίπτωση που ο χρήστης αρχικά δεν είχε διαφωνήσει σε αυτήν τη χρήση.
3. Ειδικά για την πολιτική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Αρχής σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με σκοπό την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006, όσο και την Οδηγία 1/2010 της Αρχής για την πολιτική επικοινωνία αλλά και τον Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ισχύουν τα εξής:

Η πολιτική επικοινωνία ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των

προσωπικών δεδομένων, πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, προεκλογική ή μη, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα πρόσωπα αυτά καθίστανται υπεύθυνοι επεξεργασίας, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679, άρθρο 4, στοιχ. 7) εφόσον ορίζουν τον σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, όταν οι βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές λαμβάνουν δεδομένα από τα πολιτικά κόμματα και τα **επεξεργάζονται** για προσωπική τους πολιτική επικοινωνία, καθίστανται και αυτοί υπεύθυνοι επεξεργασίας. Με την ιδιότητα αυτή πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την τήρηση των υποχρεώσεών τους και των κανόνων επεξεργασίας.

4. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, μέσω δημοσίων δικτύων επικοινωνίας, όπως είναι η περίπτωση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), η επικοινωνία προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006, όπως ισχύει, την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει.

5. Επιτρέπεται η πολιτική επικοινωνία με χρήση ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) Τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων, και το υποκείμενο κατά τη συλλογή των δεδομένων ενημερώθηκε για τη χρήση τους με σκοπό την πολιτική επικοινωνία και δεν εξέφρασε αντίρρηση για αυτήν τη χρήση. Η προηγούμενη επαφή δεν είναι απαραίτητο να έχει αμιγώς πολιτικό χαρακτήρα, π.χ. είναι νόμιμη η αποστολή μηνυμάτων όταν τα στοιχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης πρόσκλησης για συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση, ανεξαρτήτως του πολιτικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, δεν θεωρείται ότι συνιστά παρόμοια επαφή και δεν είναι νόμιμη η χρήση των ηλεκτρονικών στοιχείων επικοινωνίας προς τον σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας όταν τα στοιχεία αυτά αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής

σχέσης, όπως για παράδειγμα η χρήση του αρχείου πελατών από υποψήφιο βουλευτή.

(β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Σε κάθε επικοινωνία απαιτείται να αναφέρεται ευδιάκριτα και σαφώς η ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου αποστέλλεται το μήνυμα, καθώς επίσης και μια έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης του μηνύματος μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας. Η συγκατάθεση πρέπει να παρέχεται με σαφή θετική ενέργεια η οποία να συνιστά ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και εν πλήρει επιγνώσει ένδειξη της συμφωνίας του υποκειμένου των δεδομένων υπέρ της επεξεργασίας των δεδομένων που το αφορούν.

6. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο καταγγελλόμενος, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν είχε εξασφαλίσει την απαιτούμενη συγκατάθεση της καταγγέλλουσας ούτε είχε προηγούμενη συναλλακτική σχέση μαζί της, ήτοι η εν λόγω επικοινωνία πραγματοποιήθηκε χωρίς να συντρέχει κάποια εκ των προϋποθέσεων νομιμότητας που περιγράφονται στις ως άνω Σκέψεις 4 και 5. Εξάλλου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν κατέδειξε ότι ακολουθεί διαδικασίες, αναφορικά με την αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για σκοπούς πολιτικής επικοινωνίας, οι οποίες να διασφαλίζουν ότι πληρούνται οι ως άνω προϋποθέσεις νομιμότητας. Τόσο από το περιεχόμενο της απάντησης του υπευθύνου επεξεργασίας προς την καταγγέλλουσα, όσο και από το περιεχόμενο του υπομνήματος που υπεβλήθη στην Αρχή, προκύπτει ότι πραγματοποιήθηκε αποστολή των μηνυμάτων πολιτικού περιεχομένου σε παραλήπτες των οποίων οι διευθύνσεις ήταν δημοσιευμένες στο διαδίκτυο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη από τον υπεύθυνο επεξεργασίας αν υπάρχει προς τούτο προηγούμενη συγκατάθεση ή προηγούμενη συναλλακτική σχέση, όπως απαιτεί το άρθρο 11 του ν. 3471/2006. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν παρείχε στην Αρχή καμία πληροφορία αναφορικά με τον αριθμό των παραληπτών και τη συχνότητα των μηνυμάτων αυτών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω η Αρχή κρίνει ότι πρέπει να επιβληθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας η προβλεπόμενη στο άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 κύρωση που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας, η οποία κρίνεται

ανάλογη με τη βαρύτητα της παραβάσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:

Επιβάλλει, με βάση τα άρθρα 19 παρ. 1 στοιχ. στ' και 21 του ν. 2472/1997 και 13 παρ. 1 και 4 του ν. 3471/2006, στον Β πρόστιμο 2.000 Ευρώ για την ως άνω διαπιστωθείσα παραβίαση του άρθρου 11 του ν. 3471/2006.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου